

AMBASADA IZRAELA
WARSZAWA

שגרירות ישראל
ורשה

Warszawa, 11 czerwca 2013

Sz. P. Tomasz Lorenc
Wójt Gminy Wielkie Oczy
ul. Leśna 2
37-627 Wielkie Oczy

Szanowny Panie,

Przez prawie tysiąc lat istniała w Polsce aktywna i kwitnąca społeczność żydowska. Król Polski, Kazimierz Wielki, otworzył dla Żydów bramy Rzeczypospolitej i zachęcał ich do osiedlania się tutaj, rozumiejąc potencjał tkwiący w przekształceniu państwa polskiego w wielonarodowe mocarstwo i doceniając zdolność narodu żydowskiego do wniesienia wkładu w to dzieło.

To tu, w Polsce rozwijała się żydowska myśl, tu rozkwitał z całą duchową siłą ruch chasydzki, w szczególności w małych i oddalonych ośrodkach. Później dobitnie ujawniła się również siła polityczna polskich Żydów. Także tutaj - w Polsce swą szeroką bazę miała idea syjonizmu, która doprowadziła do powstania współczesnego Państwa Izrael.

Relacje między społecznością żydowską a polską były w ciągu wieków złożone. Miały swoje wzloty i upadki. Jak określił to znany izraelski pisarz Amos Oz, był to swego rodzaju niełatwy związek małżeński.

Do wybuchu II wojny światowej żyło w Polsce 3.300.000 Żydów. Przez długi czas było to największe w świecie skupisko żydowskie. Dziś Polska pozostała miejscem, w którym jest najwięcej żydowskich cmentarzy. Za to Żydów już prawie nie ma.

Także w Wielkich Oczach mieszkało kiedyś prawie 2000 Żydów. 10 czerwca 1942 zostali oni wypędzeni przez nazistów do getta w Jaworowie, gdzie prawie wszyscy zostali zgładzeni.

AMBASADA IZRAELA
WARSZAWA

שגרירות ישראל
ורשה

W ciągu kilku godzin przestała istnieć gmina żydowska Wielkich Oczu, stanowiąca kiedyś prawie połowę jego mieszkańców. Dzieci i starcy, kobiety i mężczyźni, zostali brutalnie i skutecznie poprowadzeni na śmierć. Dziś nie ma już nikogo z nich, a pamięć o Żydach okryła się mgłą.

To dobrze, że dziś, siedemdziesiąt lat po tamtej straszliwej tragedii, wśród mieszkańców Wielkich Oczu jawi się gotowość pamiętania o żydowskiej przeszłości miasteczka. Zmierzenie się z nią nie jest łatwe. Polska od ponad 20 lat budzi się do nowoczesnej rzeczywistości, po tym, jak przez tak wiele lat była uciskana przez wrogie reżimy.

Bardzo cenię sobie fakt, że władze gminy, z Panem na czele, uznają wyjątkowość kwitnącej tu kiedyś żydowskiej kultury i jej wkład w dzieje Polski. Wierzę, że czujecie pustkę powstałą tu wraz z barbarzyńskim usunięciem stąd Żydów przez Niemców.

To właśnie dlatego w Wielkich Oczach organizowana jest ta uroczystość, podczas której staramy się pamiętać i wspominać Żydów, którzy niegdyś tu żyli, poznać nie tak odległe dzieje tego miejsca i uczcić pamięć pomordowanych. I stąd nasze podziękowanie i uznanie dla Pana i wszystkich organizatorów tego ważnego wydarzenia, w ramach którego odremontowano synagogę, zachowując pozostałe w niej żydowskie symbole. Pragnę także wyrazić podziękowanie dla wszystkich mieszkańców Wielkich Oczu za szacunek, z jakim odnoszą się do miejscowego cmentarza żydowskiego.

Dziękuję także „Fundacji Wielkie Oczy” za jej wkład w realizację tego projektu.

Z poważaniem,

Zvi Rav-Ner

Ambasador Izraela